

Keriman Halis Ece (1913-2012)

Türkiye ve Dünya Güzeli, 1932

Keriman Halis Ece

Tüccar Tevfik Halis Bey ve Ferhunde Hanım'ın ikinci çocukları olarak 16 Şubat 1913 yılında İstanbul'da doğmuştur. Dedesi Hurşit Bey Sultan Abdülaziz'in başmabeyncisidir. Ailenin büyüklerinden şeyhülislamlık yapmış bir kişiden de bahsedilmekle birlikte bununla ilgili kesin bilgiye ulaşılamamıştır. Ailenin kökleri ile ilgili farklı bilgiler olmakla birlikte Kafkas kökenli olduğunu söylemek mümkündür. Ailesinden sanat camiasında amcası operet bestecisi Muhlis Sabahaddin Ezgi, halası bestekâr Neveser Kökdeş gibi ünlü kişiler vardır. Erkek kardeşi Turgan Ece'de Galatasaray Spor Kulübü'nde önce futbolcu sonrasında da yöneticilik görevlerinde bulunmuştur.

Keriman Halis'in annesinin rahatsızlığından dolayı 6 yaşına kadar büyükannesi, sonrasında dadısı ve mürebbiyesi tarafından yetiştirilmiştir. Mürebbiyesinden Fransızcanın yanı sıra piyano çalmayı öğrenmiştir. Lise öğrenimini İstanbul'da Fevziye mektebinde tamamlamıştır. Ata binmeyi ve yüzmeyi bilen Keriman Halis lise öğreniminden sonra Akşam Sanat Okuluna devam etmiş burada dikiş, nakış ve yemek konularında kendini geliştirmiştir.

Lise öğreniminin devam ettiği dönemde babası ile katıldığı Galatasaray Balosunda Cumhuriyet Gazetesinin düzenlediği yarışmaya katılması konusunda gelen teklifleri babası kabul etmemiş ve babasının arkadaşları tarafından yapılan bir yıllık ikna çalışmaları sonucunda 1932 yılındaki güzellik yarışmasına katılabilmştir.

Cumhuriyet Gazetesi'nin 1929'dan itibaren düzenlediği güzellik yarışmalarında, 1929'da Feriha Tevfik Hanım, 1930'da

Mübeccel Namık Hanım ve 1931'de de Naşide Saffet Hanım Türkiye Güzeli seçilmişlerdir. 1932 yılı başında Cumhuriyet Gazetesi tarafından dördüncüsü düzenlenen güzellik yarışması katılımın az olması nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Belçika'da yapılacak olan Uluslararası Güzellik ve Zarafet Yarışması'na (International Pageant of Pulchritude) Türkiye'nin davet edilmesi üzerine Haziran 1932'de tekrar bir güzellik yarışması düzenlenmeye karar verilmiştir. Yapılan haber ve duyurulara rağmen sadece 8 kişinin başvurduğu yarışma 2 Temmuz 1932, saat 16:00'da Cumhuriyet Gazetesi'nde yapılmış ve Keriman Halis Hanım Türkiye Güzeli seçilmiştir.

Keriman Hanım'a seçim sonunda hitap eden Halit Ziya Bey, " *Talih sizde değil, sizi intihap eden hakem heyetindedir. Çünkü bu şerefe cidden layıksınız ve Türk güzelliğini hakkile temsil ediyorsunuz. Türkiye öteden beri birçok iftira ve böhlanlara maruz kalmıştı. Bilhassa necip, zeki ve münevver Türk kadını hakkında öteden beri pek yanlış fikirler dönüp duruyordu. Siz, Türk hanımlığına ne olduğunu Garbe bizzat tanıtacaksınız. Heyet namına sizi tebrik ve muvaffakiyetinizi temenni ederim*" demiştir. Seçimin kriterlerinin ne olduğuna dair Cumhuriyet Gazetesinin ilgili sayfalarında net bir bilgiye ulaşılamamış olmakla birlikte Keriman Halis Hanım'ın lise mezunu olması, Fransızcaya aşinalığı ve aynı zamanda Akşam Sanat okulunda edindiği dikiş, nakış, yemek yapma gibi konularda kendini geliştirmiş olması, piyano çalabilmesi gibi özelliklerinin de fiziki güzelliğinin yanı sıra seçilmesinde etkili olduğu düşünülebilir. Yarışma sonunda sadece Türkiye Güzeli seçilen Keriman Halis Hanım'ın ismi açıklanmış, diğerlerinin isimleri açıklanmamıştır. Dolayısıyla yarışmaya katılan diğer adaylar hakkında maalesef isimleri gizli tutulacağı sözü verildiği için herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Yarışmanın jüri üyeleri şair ve yazarlardan Abdülhak Hamit ve eşi Lüsyen Hanım, Halit Ziya Uşaklıgil, Cenap Şahabettin, Hüseyin Cahit, Ahmet Haşim, Peyami Safa, İzzet Melih ve eşi; ressamlardan İbrahim Çallı, Nazmi Ziya, Arif Dino, Seniha Hanım, Melila Fuat Hanım; heykeltıraşlardan Mahir, İhsan, Nejat beyler, Güzel Sanatlar Akademisi sanat tarihi hocası Burhan Ümit Bey, 1931 Türkiye güzeli olan Naşide Saffet ve kardeşi Nadide hanımlar, konservatuardan Pakize Hanım, Vala Nurettin Bey, noter Galip Bingöl Bey, doktor Mustafa Hulusi ve Burhanettin beyler, diş hekimi Vamık Bey ve Osman Vehbi Bey'den oluşmuştur.

31 Temmuz 1932, saat 17:00'da Belçika'nın Spa kentinde yapılan güzellik yarışmasına 28 ülkeden gelen güzeller katılmışlardır. Yarışmaya her ülkeden bir de jüri üyesi gelmiştir. İki turda yapılan yarışmanın ilk turunda, jüri üyeleri kendi ülkelerinin güzeline puan veremeyecek, ikinci turda ise en yüksek puanı toplayan dört güzel finale çıkacak, tekrar oylama yapılacaktır. Bu turda jüri üyesi kendi ülkesinin güzeline de puan verebilecektir. Yarışmanın sonucu 1 Ağustos 1932 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde kırmızı başlıkla "*Türkiye Güzeli Keriman Halis Hanım Dünya Kraliçesi İntihap edildi*" şeklinde verilmiştir.

Yarışma ile ilgili muhafazakâr kesimlerin sözcülüğünü yapan gazetelerde Darüşşafaka Emekli öğretmeni olduğu ifade edilen Halid Turhan Bey'in anılarında yarışmaya katıldığı ve konuyla ilgili olarak herhangi bir eleme olmadan yarışma jürisinin Türkiye Güzeli Dünya Güzeli olarak ilan ettiğini yazmıştır. Ayrıca yarışma sonucunda jüri başkanı tarafından yarışma sonucunun ilanının şu şekilde yapıldığı da iddia edilmiştir.

"*Sayın jüri üyeleri, bugün Avrupa'nın, Hıristiyanlığın zaferini kutluyoruz. 600 senedir dünya üzerinde hâkimiyetini sürdüren Osmanlı artık bitmiştir. Onu Avrupa Hıristiyanları bitirmiştir. Elbette Amerika'nın ve Rusya'nın hakkını inkâr edemeyiz. Neticede bu, Hıristiyanlığın zaferidir. Müslüman kadınların temsilcisi, Türk güzeli Keriman, mayo ile aramızdadır. Bu kızı zaferimizin tacı kabul edeceğiz, onu kraliçe seçeceğiz. Ondan daha güzeli varmış, yokmuş bu önemli değil. Bu sene güzellik kraliçesi seçmiyoruz. Bu sene Hıristiyanlığın zaferini kutluyoruz. Avrupa'nın zaferini*

kutluyoruz. Bir zamanlar Fransa'da oynanan dansa müdahale eden Kanûnî Sultan Süleyman'ın torunu işte mayo ile önümüzdedir. Kendini bizlere beğendirmek istemektedir. Biz de bize uyan bu kızı beğendik, Müslümanların geleceği böyle olması temennisiyle, Türk güzelini dünya güzeli olarak seçiyoruz. Fakat kadehlerimizi Avrupa'nın zaferi için kaldıracacağız."

Ancak bunu kanıtlar nitelikte Türk ve yabancı basında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ayrıca dünya güzellik yarışmasına katılan ilk Türk kadın da Keriman Halis değildir. Türkiye'de 1929 yılından itibaren güzellik yarışmaları yapılmakta olup ilk güzel seçilen Feriha Tefvik Amerika'da yapılan yarışmaya başvuru süreci sona erdiği için katılamamış ancak 1930 yılında Avrupa'da düzenlenecek olan yarışmaya başvurulmuştur. 1930 yılı dünya güzellik yarışması Paris'te yapılmış ve 1930 yılı Türkiye Güzeli olan Mübeccel Namık bu yarışmaya katılmış fakat dereceye girememiştir. Dolayısıyla Keriman Halis'in Dünya Güzeli seçilmesi ile ilgili bilginin eksik ya da hatalı olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca Macar basınına göre (haftalık yayın yapan *Színházi Élet* dergisi) yarışmaya katılan 28 güzelin eleme usulüne göre her turda en az puan alan güzellerin elenmesi ile sona kalan altı güzelden dördünün finale çıktığını ve Danimarka, İspanya, Yugoslavya ve Türkiye güzelinin finale kaldığını yazmıştır.

Keriman Halis'in önce Türkiye Güzeli ardından da Dünya Güzeli seçilmesi yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk kadınına modern dünyayı açması Cumhuriyet karşıtları tarafından hoş karşılanmamış ve konuyla ilgili olarak olayı Hristiyanlık-Müslümanlık çatışması olarak vermişlerdir.

Keriman Halis ülkeye dönüşünde Sirkeci Garı'nda güzellik yarışması ile ilgili verdiği demecinde şunları söylemiştir. *"En sonunda ben ve Almanya güzeli kaldık. Kırmızı bir tuvalet giymiş, yakasına da beyaz kurdele takmıştım. Jüri başkanı elindeki zarfı açtı. Heyecandan bayılabıldım. Ve bütün tiyatro salonu, 'Yaşasın Miss Turkey!' sesleriyle inledi."*

Yarışmadan sonra kendisi ile yapılan röportajlarında gözleri dolarak anlattığı olay ise, kaldığı otelden halkı selamlaması için dışarıda bekleyen grubun karşısına Türk Bayrağı bulunmadığı için çıkamadığını, babasının yardımı ile oldukça uzun bir kırmızı atlas kumaş üzerine yastık kılıflarından ay-yıldız yaparak balkona çıkıp halkı selamlamasıdır.

Koyu kahverengi gözlü, parlak uzun siyah saçlı, bembeyaz bir ten ve 1.65'in üstünde bir boya sahip olan Keriman Halis ile ilgili yarışma sonrasında Atatürk'ün yaptığı açıklama, *"Türk ırkının necip (soylu) güzelliğinin daima mahfuz olduğunu (korunduğunu) gösteren dünya hakemlerinin bu Türk çocuğu üzerindeki hükümlerinden memnunuz. Fakat Keriman Ece, hepimiz işittiğimiz gibi söylemiştir ki o, bütün Türk kızlarının en güzeli olduğu iddiasında değildir. Bu güzel Türk kızımız, ırkının kendi mevcudiyetinde tabii olarak tecelli ettirdiği güzelliğini dünyaya, dünya hakemlerinin tasdiğiyle tanıttirmiş olmakla elbette kendini memnun ve bahtiyar addetmekte haklıdır. Türk milleti, bu güzel çocuğunu şüphesiz samimiyetle tebrik eder. Cumhuriyet gazetesi bu meselede Türk ırkının diğer dünya milletleri içinde mümtaz (seçkin) olan asil güzelliğini göstermek teşebbüsünü takip etmiş ve bunu dünya nazarında muvaffakiyetle (başarıyla) intaç etmiştir (sonuçlandırmıştır)"* şeklindedir. Yarışmadan sonra Atatürk tarafından kendisine verilen "Ece" unvanı 1934 soyadı kanunu sonrasında kendisine soyadı olarak da verilmiştir.

Güzellik yarışması sonrasında sade bir yaşam sürmüş olan Keriman Halis iki kez evlenmiştir. İlk eşi Dr. Orhan Sanus, ikinci eşi ise Hasip Tamer Beydir. İlk evliliğinden oğlu Sezai Biltin ve kızı Ece olmuştur. İkinci evliliğinden de Cenk isimli bir oğlu olmuştur. 28 Ocak 2012'de İstanbul'da vefat etmiş cenazesi Feriköy Mezarlığına defnedilmiştir.

Ümmügülsüm CANDEĞER

KAYNAKÇA

Sürelî Yayınlar

Cumhuriyet, 1932 Temmuz-Ağustos

ACAR, Özgen, "20. Yüzyılın Ecesiydi!", **Cumhuriyet Gazetesi**, 31 Ocak 2012.

BEIN, Amit, "There She is, Miss Universe: Keriman Halis Goes to Egypt, 1933", **Middle Eastern and North African Societies in the Interwar Period**, 2018, pp. 144-163.

ÇELİK, Ahmet, "Cumhuriyet Dönemi Modern Türk Kadını: Keriman Halis Ece Örneği", **Türkiye’de ve Dünya’da Kadın Araştırmaları**, Ed. Gülseren Ağrıdağ, Adana, 2015, ss. 1-6.

DUMAN, Doğan, "Kültürel Bir Değişim Aracı Olarak Güzellik Yarışmaları", **Toplumsal Tarih**, C. 7, S. 42, Haziran 1997.

HORVÁTH, Krisztián, "Miss Universe 1932:Miss Törökorszáğ (Miss Universe 1932:Türkiye Güzeli)", [https://turkinfo.hu/bongeszde/torokok-a-magyar-sajtotortenelemben /mis-universe-1932-miss-torokorszag/](https://turkinfo.hu/bongeszde/torokok-a-magyar-sajtotortenelemben/mis-universe-1932-miss-torokorszag/), Erişim Tarihi: 17.02.2021.

KAYA, Murat, "Dünya Güzellik Kraliçesi Keriman Halis Hanım’ın İzmir Ziyareti ve Basına Yansımaları", **Tarih ve Günce**, S.7, 2020, ss. 247-276.

KOCA, Emine; KOÇ Fatma, "Güzellik Yarışmalarının Türkiye’deki Moda Bilincinin Oluşumuna Etkileri", **Acta Turcica**, Yıl. 2, S.1, Ocak 2010.

KOCAKAYA, A. Hanife, **Atatürk Dönemi Güzellik Yarışmaları ve Keriman Halis**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2009.

MİSİROĞLU, Nurullah, "Keriman Hâlis ve Başarısı !?", *Diriliş Postası*, 28.01.2016, <http://nurullahmisiroglu.com/keriman-halis-ve-basarisi.html>, Erişim Tarihi: 17.02.2021.

Neveser Kökdeş, <http://www.istanbulkadinmuzesi.org/neveser-kokdes/?tur=Alfabetik>, Erişim Tarihi: 17.12.2020.

ÖZDEMİR, B. Pınar, "Building a "Modern" and "Western" image: Miss Turkey beauty contests from 1929 to 1933", **Public Relation Review**, S. 42, 2016, ss. 759-765.

SÜRELSAN, İsmail Baha, "Muhlis Sabahattin Ezgi", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C.12, İstanbul, 1995, s.53.

YILDIZ, Filiz, "Türkiye’de İlk Güzellik Yarışmaları ve Basının Öncü Rolü: Genç Cumhuriyet’in Asri Güzelleri", **Etkileşim**, S.4, 2019, ss. 66-87.

İnternet Kaynakları

<https://www.youtube.com/watch?v=CAki2CG0FKU&feature=youtu.be> (2010), Erişim Tarihi: 16.12.2020.

<https://www.youtube.com/watch?v=q3VoqKHE5TU> (1992), Erişim Tarihi: 16.12.2020.

30/10/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/keriman-halis-ece-1913-2012/?pdf=3531> adresinden erişilmiştir

